

Γράφει η Μπάμπης Ράκης - bambisrakis@cytanet.com.cy

ΣΤΙΓΜΕΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Ας μιλήσουμε για το '50 και την προίκα

Στην δεκαετία του '50 στα τελευταία χρόνια της Βρετανικής αποικιοκρατίας, ανάμεσα στα πολλά δεινά που έπλητταν τον τόπο ήταν και το οξύ φαινόμενο της ανεργίας, ειδικότερα ανάμεσα στην νεολαία. Οι νέοι από τα χωριά κατέβαιναν στις πόλεις, αλλά ελάχιστες ήταν οι ελπίδες να βουλευτούν κάπου. Τα περισσότερα αγροτόπαιδα από μικρή ηλικία, μόλις τελειωναν το δημοτικό, κατέληγαν «τσιράκια» - μαθητευόμενοι - στις οικοδομές συγγενικών ή γνωστών τους προσώπων που ήταν εργολάβοι, ή σε άλλα παρεμφερή επαγγέλματα, μαραγκοί, υδραυλικοί, σιδεράδες μπογιατζήδες, κ.ά. Μάθαιναν την τέχνη αμισθί, για χρόνια, δούλευαν σκληρά και έκαναν όλες τις δουλειές, και η μόνη ανταμοιβή, τους παραχωρείτο φαγητό και στέγη, στο σπίτι του αφεντικού τους. Οι κοπέλες, ειδικότερα στα χωριά παρέμεναν σπίτι ή μάθαιναν ράψιμο. Κάθε φτωχή κοπέλα, που τελειωνε μόνο το δημοτικό, στην πόλη ή στο

χωριό έπρεπε να μάθει αυτή την τέχνη. Τι άλλο μπορούσε να κάνει για να της φανεί χρήσιμο όταν θα παντρευτεί.

Ερχόμαστε τώρα στην παντρεία. Άκουγες στο κάθε σπίτι την ίδια πάντα κουβέντα: Για να παντρεύεις κόρη έπρεπε να της δώσεις σπίτι.

Είτε ο πατέρας είτε η μάνα της, από κληρονομιά, είχαν ένα χωραφάκι στο χωριό. Το έδιναν στο παιδί τους για προίκα. Ήταν η βάση. Αφού υπήρχε το οικοπέδο και ερχόταν η ευλογημένη ώρα, τότε με δάνειο και πολλή εθελοντική δουλειά από όλα τα μέλη της οικογένειας και με την συμμετοχή συγγενών και φίλων χτιζόταν το σπίτι του ζευγαριού.

Ήταν τα χρόνια δύσκολα, αλλά οι άνθρωποι είχαν την ανάγκη και την συμπάραση ο ένας του άλλου. Η καθημερινή βιοπάλη και η στέρση έκαναν τις καρδιές να σμίγουν να μαλακώνουν, και καθένας πρόσφερε του άλλου ότι μπορούσε. Δεν ήταν αδιάφοροι οι άνθρωποι στις φτωχογειο-

νιές των πόλεων ή στην μικρή κοινότητα των χωριών. Γνώριζε ο ένας τον άλλον. Τον καλημέριζε σαν τον συναντούσε στον δρόμο και μιλούσαν για διάφορα. Καλούσε μια οικογένεια την άλλη για τραπέζι τις Κυριακές.

Τα καλοκαίρια η συντροφιά έσμιγε σαν νύχτωνε και δρόσιζε ο καιρός. Τις χειμωνιάτικες Κυριακές οι συναντήσεις γίνονταν μέσα στο σπίτι και με την σόμπα.

Σε κείνες τις ζεστές συναντήσεις ενώ τα μικρά παιδιά έπαιζαν χαρούμενα και ξένοιαστα, στις αυλές ή στα στενά δρομάκια, οι μεγάλοι τα «λέγανε». Οι κουβέντες βγαίνανε από καρδιάς, χωρίς προσποίηση. Όταν οι οικογένειες που σμίγανε στο τραπέζι, είχανε παιδιά της παντρείας, ο λόγος πάντα το έφερνε εκεί που κάθε γονιός πονούσε: «Να βρισκόταν κανένα καλό παιδί!» Καλά παιδιά υπήρχαν σε κάθε εποχή. Όμως η τότε κοινωνία τι ζητούσε από την νεολαία; Τι θα έπρεπε να έχει ο νέος για να θεωρηθεί «καλό παιδί»; Να γνώριζε κάποια τέχνη βασικά.

Αλλά το κυριότερο ήταν να είχε και δουλειά. Δουλειές όμως δεν υπήρχαν. Όμως εκείνη η γενιά άντεξε και επέζησε στις πιο δύσκολες συνθήκες. Τα χρόνια κύλησαν και αρχές της δεκαετίας του '60 έγινε η μεγάλη μαζική κάθοδος της νέας γυναίκας στην παραγωγή. Το ένα μετά το άλλο άνοιγαν στην Λευκωσία τα εργοστάσια ένδυσης και υπόδησης. Η μεγάλη αλλαγή είχε γίνει. Εκατοντάδες κοπέλες γέμιζαν τα αστικά λεωφορεία και κατέβαιναν στην πόλη, δουλεύοντας στα εργοστάσια. Το νεαρό κορίτσι δεν ήταν πλέον το άπραγο πλάσμα που περίμενε από τους άλλους την μοίρα του. Η έστω μικρή οικονομική άνεση που αποκτούσε την έκανε ικανή να μπορεί να έχει και εκείνη πλέον λόγο για το μέλλον της. «Το καλό παιδί», μπορούσε σε κάποια στιγμή να το διαλέξει η ίδια. Πάντα τα νιάτα πρωτοπορούν και ανοίγουν καινούργιους δρόμους στην κάθε εποχή και τότε αλλά και τώρα. Αυτά για σήμερα.

Καλή σας μέρα.

Δύσκολα χρόνια αλλά... αξέχαστα

Γράφει η Έφη Φραγκάκη

Το εξήντα ένα (1961) ήρθε το ευχάριστο νέο. Το μήνα Αύγουστο έμαθα ότι στις 28 Οκτωβρίου θα έφευγα για Αυστραλία. Φυσικά, τους δύο αυτούς μήνες έζησα ένα δράμα καθώς γνώριζα πολύ καλά ότι θα πίκραινα τους γονείς μου. Βλέπετε, πριν από μένα είχαν φύγει τρία κορίτσια. Έφτασε η μέρα της αναχώρησης. Το προηγούμενο βράδυ με αποχαιρέτησαν με χορό και τραγούδια της ξενιτειάς. Δεν θα ξεχάσω το κλάμα της μάνας μου... Το ξημέρωμα με βρήκε στο μπαλκόνι. Την ομορφιά των λουλουδιών σκίαζε η πίκρα του αποχαιρέτισμού. Ήταν μια μέρα θλιβερή, έμοιαζε πένθημη. Με αποχαιρέτισε όλο το χωριό. Επιβίβαστκα στο καράβι... το ταξίδι διήρκεσε 32 μέρες. Έφτασα στο Σύνδνεϋ με μισή βαλίτσα πράγματα και το μυαλό γεμάτο αναμνήσεις και νοσταλγία για τα πρόσωπα και τη ζωή που άφησα πίσω. Ήταν βραδάκι όταν έφτασα στο σπίτι όπου έμεναν οι αδερφές μου. Στο σπίτι έμεναν πολλά άτομα αλλά είχα αγάπη και συμπάραση. Οι πρώτες σκέψεις με το πρώτο ξημέρωμα στην Αυστραλία ήταν αρνητικές, αλλά ήξερα ότι δεν μπορούσα να γυρίσω πίσω... Στην αρχή δούλευα για έξι λίρες. Άλλαξα πολλές δουλειές, με στήριξαν όμως οι αδερφές μου. Σε μια από αυτές τις δουλειές γνώρισα και τον σύζυγό μου. Σε ένα μήνα έγιναν αρραβώνες και γάμος. Όλα φτωχικά. Ο σύζυγος δούλευε δύο δουλειές. Να φανταστείτε, βλέπομασταν κάθε πρωί στο Σέντραλ, αυτός πήγαινε στο σπίτι κι εγώ στη δουλειά. Αγοράσαμε σπίτι σε λίγο διάστημα... Μικροί ήμασταν σε ηλικία και από το μυαλό μας δεν έφευγε στιγμή η ιδέα του γυρισμού... Μέναμε τέσσερις οικογένειες σε ένα σπίτι. Το εβδομήντα πουλήσαμε το σπίτι και γυρίσαμε στην πατρίδα. Είχαμε ήδη μια κόρη και

σύντομα ήρθε και το δεύτερο παιδί. Τα πράγματα ήταν δύσκολα και έτσι επιστρέψαμε μετά από δύο χρόνια. Φυσικά τα σπίτια είχαν ανέβει και χρεωθήκαμε και πάλι και αρχίσαμε και πάλι από την αρχή. Εργασία επτά μέρες την εβδομάδα, γιορτές δεν ξέραμε. Η ζωή μας ήταν μόνο φαγητό, δουλειά και ύπνο. Ευτυχώς δεν είχαμε αρρώστιες. Με τη βοήθεια του Θεού τα καταφέραμε και το ογδόνητα δύο αφήσαμε και πάλι το σπίτι μας να δοκιμάσουμε και πάλι να ζήσουμε στην Ελλάδα. Τα παιδιά όμως είχαν ήδη μεγαλώσει, σπούδαζαν, δεν τους άρεσε η Ελλάδα και έτσι ξαναγυρίσαμε στην Αυστραλία η οποία έγινε η πατρίδα μας για πενήντα τέσσερα χρόνια.

Τα χρόνια περνάνε αλλά η αγάπη για την Ελλάδα δεν έσβησε. Δεν υπάρχει μέρα να μην ταξιδέψω νοερά στην πατρίδα... Δυστυχώς τα νεανικά μας χρόνια ήταν δύσκολα! Λόγω της πολλής δουλειάς δεν χαρήκαμε τίποτα. Προσπαθήσαμε να κάνουμε κάτι για τα παιδιά μας όπως άλλωστε οι περισσότεροι γονείς.

Έχω ταξιδέψει σε πολλές χώρες και φυσικά επισκέπτομαι την Ελλάδα τακτικά. Φτάνοντας στο σπίτι το οποίο είναι άδειο, τίποτα δεν είναι πια το ίδιο. Πέρασαν τα χρόνια, όλοι είμαστε ηλικιωμένοι, έχουμε τραβήξει διαφορετικούς δρόμους. Δουλέψαμε, μοχθήσαμε και σήμερα ζούμε μια αξιοπρεπή και άνετη ζωή. Με τη βοήθεια του Μεγαλοδύναμου χαιρόμαστε τα εγγονάκια τα οποία και μας δίνουν ζωή. Το παρελθόν βρίσκεται καλά φυλαγμένο στην καρδιά. Δεν έχει ξεχαστεί... απλά το καλύπτει η καθημερινότητα. Που και που βγαίνει στην επιφάνεια και το βλέμμα γεμίζει νοσταλγία, τα μάτια δάκρυα. Να, όπως και σήμερα μέσα από τη στήλη που οι ...αναμνήσεις ξαναγυρίζουν και μου θυμίζουν τα περασμένα.

Πάνω αριστερά: Νοέμβριος 1961: η πρώτη φωτογραφία στην Αυστραλία (18 ετών). Πάνω δεξιά: Ο παππούς μου. Ήταν στην Αμερική το 1940. Κάτω: Οι γονείς μου στο πατρικό το 1970. Δεξιά: 9 Μαΐου 1958: στο πανηγύρι με τις αδερφές μου.

Δεξιά: 1961 πολύ πικραμένη αναζητούσα το πατρικό και τους γονείς μου. Κάτω: το χωριό μου. Διακρίνεται το πατρικό σπίτι.

